

FINNSAM-konferensen i Trysil våren 2003

Rapport: Tor Eriksson, Örebro

Fredagen den 30 maj

Efter att ha åkt buss till Långflon i nordligaste Värmland och därifrån fått bilskjuts över norska gränsen befann jag mig på fredagsmorgonen i Trysil. Tørbergets Historielag, stiftat 1997, stod som värd för tillställningen som ägde rum i Trysil med omnejd. Vi skulle bo i stugor på Trysiltunet, som tillhör Trysilfjell Turistcenter. Platsen är en mycket välbesökt ort vintertid, då folk kommer i stora mängder för att åka skidor här. Så här års är det mycket lugnare på den här platsen och vi fick vara så gott som ensamma på anläggningen. Min förvåning var rätt stor att man kan tränga in fyra gäster i de små lägenheterna för jag hade en egen och det var rätt lagom för mig.

I bilar färdades vi till Storsvea, där vi skulle påbörja en vandring efter Finnskogleden. Det fanns även möjlighet för dem som önskade att gå en kortare bit. Finnskogleden är en 24 mil lång förbindelse längs den norsk/svenska gränsen. Första etappen gick över mossar och kärr till Nygarden. Den här sträckan tillhör egentligen inte själva leden utan är en alternativ förbindelse. En källa för törstande strupar tågade vi förbi. Ungefär mitt på vägen mellan Storsvea och Nygarden finns en vilsten uppkallad efter den kanske siste vandringsmannen som använde stenen, Johan Storsvea. På vilstenen hade Johan rastade han på vandringen mellan gårdarna och de omgivande hjortronmyrarna.

Komna fram till Nygarden mötte vi de finnsamvandrare som tagit den kortare vägen från Håberget. Sällskapet förenades till en kopp kaffe tillagad över öppen eld. Eftersom gården ligger högt har man en underbar utsikt härifrån. Vi samtalande om de första bosättarna medan vi drack vårt kaffe och njöt av utsikten. Sedan anträdde strövandet ned mot Håberget, som ligger i Elverum. Nedanför Nygarden finns den äldsta bastun på ursprunglig plats i Elverums Finnskog. På leden tillbaka till Håberget såg jag vargspår. Det var en ny upplevelse för mig. En man från trakten berättade att det troligen var minst en vuxen individ och en mindre varg som hade gjort avtryck i leran.

Sju kilometers promenad ledde fram till Håbergets finnbosättning. Här anträdde resan tillbaka till Trysil, där vi snart befann oss på Trysil Bygdetun. Det här är Norges äldsta bygdemuseum, stiftat 1901. Här har samlats tjugo byggnader och ett ansevärt föremålsbestånd. Byggnaderna på Trysil Bygdetun visar ett representativt urval av de hustyper som har präglat det traditionella byggnadsskicket i Trysil. Sven Pettersen från Trysil Historie- og Museumslag, som äger bygdetunet, hälsade oss välkomna till friluftsmuseet. Ett par kvinnor, som kallar sig Ny og Ne, tog sedan över föreställningen. De fick oss att hjälpa till med tvätten, städningen av ladugården och andra sysslor innan vi fick slå oss ned vid middagsbordet. Efter måltiden som bestod av den lokala maträtten fisk och rømmegröt underhöll Ny og Ne med sång och Sven spelade dragspel. Så skedde upprottet och mörkret sänkte sig över den här dagen.

Lördagen den 31 maj

Efter frukosten bänkade sig det trettioalet deltagare som var med på konferensen för en föreläsning av Gabriel Bladh. Han skildrade grundligt ämnet finnarna och timmerhanteringen. Enligt honom byggde den skogsfinska kulturen på att man kunde försörja sig på många olika vis, inte bara genom svedjebruk. Det blev ett mycket intressant och givande föredrag med en del nya perspektiv.

På tablån stod sedan en bussrundtur i västra delen av Trysil Finnskog. May K. Olsen speglade under färden Trysil Finnskogs historia. Bl.a. fick vi reda på att invandringen till Trysil börjar 1670, då finnar kommer till Tørberget och Galåsen. År 1680 sker en nedsättning på Søre Osen. Dessa bosättningar är primärbosättningar i Trysil. Första stopp gjordes i Varåholla, där ättlingar till gamla finnläkter bor kvar. Det finns ganska många finska ortnamn kvar i området. May har prickat in de finska ortnamnen på en karta. I Varåhollas bystuga fick vi tillfälle att studera kartan uphängd på väggen.

Bussen tog oss sedan runt genom Tørberget, där inget stopp gjordes, till Fløtermuseet i Søre Osen. Flottningsmuseet ligger mycket vackert vid stranden av den tre mil långa Osensjøen. Anläggningen är en välbevarad, äkta flottningsmiljö. Något av det mest sevärda här var den modell, skuren i trä, som i miniatyr visar hur livet gestaltade sig för flottarna en gång i tiden. Längs sjöstranden åkte vi tillbaks mot Trysil, dit vi återkom mot kvällningen.

Frank Robert Lund, från Borregaard skoger, presenterade sitt företag på Trysiltunet. Företaget har skogsområden på finnskogen. Ned till Trysil centrum för en middag i mycket trevligt sällskap och en visning av Trysils skidhistoriska monter på rådhuset. Filmen om Nitahå-Jussi "Finnskog og trollskap" tog oss tillbaks till en tid för länge sedan svunnen. Bänkade på Trysiltunet fick vi följa Nitahå-Jussi på hans vandring genom finnskogen. Dagen var snart till ända och det blev åter dags att krypa till sängs.

Söndagen den 1 juni

Vi tömde våra lägenheter, åt frukost och tog plats för ett finnsammöte. Olav Tangen hade kvällen innan lagt fram ett antal föremål som vi skulle tala om vad det var för något. För de flesta var det här väldigt svårt, men någon hade löst uppgiften galant. Efter finnsammötet begav vi oss till Magne Kjelstads skogbruksmuseum, där vi visades runt och bjöds på barkbröd bakat av Ingeborg Kveen. En jubileumsbok om Trysil Kommuneskoger delade ut till var och en. Så åkte vi tillbaks till Trysiltunet, där konferensen avslutades. Ett stort tack var på sin plats till May K. Olsen och Mary G. Tangen som hade lyckats sy ihop trådarna så väl för arrangemanget och som t.o.m. hade vädermakterna på sin sida. Solen sken hela helgen från en klarblå himmel. Mycket nöjda och belåtna lämnade vi Norge för den här gången.

